

Список використаної літератури

1. Цифрової адженди України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020). URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 12.02.2022).
2. Стратегія національної безпеки України : затв. Указом Президента України від 12 лютого 2007 р. № 105/2007. *Офіційний вісник України*. 2007. № 11. Ст. 389.
3. Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється» в ред. Указу Президента України від 8 червня 2012 р. № 389/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105/2007#Text> (дата звернення: 12.02.2022).
4. Стратегія національної безпеки України : затв. Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070> (дата звернення: 12.02.2022).
5. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни» : затв. Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 12.02.2022).
6. Стратегія кібербезпеки України : затв. Указом Президента України від 15 березня 2016 р. № 96-2016. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/962016-19836> (дата звернення: 12.02.2022).
7. Доктрина інформаційної безпеки України : затв. Указом Президента України від 8 липня 2009 р. № 514/2009. *Офіційний вісник України*. 2009. № 52. Ст. 1783.
8. Батиргареева В. С. Щодо концептуальної моделі захисту інформаційного простору України засобами кримінального права. *Інформація і право*. 2020. № 1 (32). С. 110–119.
9. Конвенція про кіберзлочинність 2001 р. : ратифікована Законом України «Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність» № 2824-IV від 07.09.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 5–6. Ст. 71.

Беспаль О. Л.

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного та кримінального права,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ВЗАЄМОДІЯ РЕЛІГІЙНИХ СПІЛЬНОТ У ЗАПОБІГАННІ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Проблема домашнього насильства не втрачає своєї актуальності. Заступниця міністра внутрішніх справ України повідомила, що у 2021 р. до поліції про домашнє насильство заявили на 56% більше громадян, ніж у 2020 р. При цьому складено на 10% більше адмінпротоколів, винесено на 19% більше термінових заборонних приписів стосовно кривдників, на 11% збільшилася кількість кривдників, які перебувають на обліку [1].

У результаті просвітницької та профілактичної діяльності, спрямованої на інформування соціуму про домашнє насильство, його наслідки, відповідальність тощо, стереотипне ставлення до такої проблеми дещо змінилось, і багато осіб перестали толерувати йому. Тому важливо й надалі продовжувати відповідну роботу за різними векторами, оскільки це допоможе запобігти новим випадкам даного насильства.

Одним із таких напрямів запобігання є взаємодія з релігійними організаціями. Великий вплив на свідомість, світогляд, морально-культурні засади та в цілому на поведінку особи справляє релігія. Із цього приводу А. М. Бабенко слушно зауважив, що релігія є специфічною формою суспільної свідомості,

яка формує духовну культуру особистості, її духовний світ і світогляд, продукує особливе ставлення до суспільства і права, є вагомим фактором зниження рівня криміногенних проявів. А отже, вона має значний потенціал профілактичного впливу на злочинність [2, с. 292]. У ході свого наукового дослідження вчений зробив висновок, що віруючі громадяни, порівняно з атеїстами, демонструють помітно вищий рівень поваги до закону. Так, населення західних регіонів демонструє вищий, порівняно із жителями інших регіонів, ступінь толерантності, терпимості до оточення та довіри до церкви, а значить, більшою мірою виконує установки щодо законослухняності [2, с. 291].

Дійсно, більшість релігій засуджують насильство та пропагують терпимість, співчуття, милосердя, що в результаті надасть змогу сформувати у свідомості особи такі моральні устої, які зможуть допомогти їй у подоланні духовної кризи, вирішенні міжособистісних і групових конфліктів, а також життєвих проблем [3, с. 183–184].

Нині деякі релігійні організації долучаються до просвітницької діяльності з метою запобігання домашньому насильству. Так, у грудні 2020 р. відбулась дискусія на тему «Взаємодія релігійних і правозахисних співтовариств у протидії домашньому насильству в Україні». Як повідомив голова правління Інституту релігійної свободи О. Заєць, за ініціативою Інституту релігійної свободи та за підтримки Всеукраїнської ради церков, релігійних організацій і Посольства Канади було створено профільну міжконфесійну Робочу групу з протидії домашньому насильству та розпочато спільну просвітницьку кампанію «Зупини насильство!» за допомогою тематичного вебсайту family.org.ua і соціальних мереж. За словами представника Головуючого у Всеукраїнській раді церков і релігійних організацій архієпископа Євстратія, релігійні організації можуть вести не лише просвітницьку, а й душпастирську роботу з кривдниками задля зміни їхньої поведінки та зцілення стосунків там, де це можливо [4].

Крім того, 1 червня 2021 р. відбулась нарада з питань протидії домашньому насильству, де обговорювали питання практичної взаємодії не лише між церквами та релігійними спільнотами, а також і Міністерством соціальної політики України. Присутні серед іншого обговорили напрями практичної взаємодії, де можна об'єднати зусилля держави, церков і релігійних організацій для підтримки жертв насильства, у тому числі в умовах подолання соціально-економічних наслідків пандемії COVID-19 [5].

Таку співпрацю потрібно визнати позитивною ініціативою в напрямі запобігання й протидії домашньому насильству, однак трапляються випадки, коли через релігійні переконання батьків завдається шкода дітям. Так, у липні 2021 р. завдяки засобам масової інформації стало відомо про доведення батьком свого сина до тяжкого стану, а саме в м. Одеса батько морив голодом сина, у свої 16 років юнак зростом 180 см важив 30 кілограмів. Психічний розлад сина лікував так званими духовними практиками. Батько розповів, що в сина з дитинства психічні розлади. До медиків не зверталися. Вирішили шукати спасіння в церкві. За вказівками настоятеля одного із чоловічих монастирів 11 років тримали хлопця на суворому посту. Священнослужитель сказав, ніякого м'яса, молочного і ніяких лікарів. Якщо духовна

боротьба, вона повинна бути духовною боротьбою. На сполох батько забив лише тоді, коли хлопець уже не міг пити. До того ж у юнака виявили численні садна. Їх він отримав від так званого цілющого лікування [6].

У цьому випадку подібні рекомендації, які мають уже кримінально-правовий, а не «духовний» характер, ледь не призвели до смерті дитини. Тому представникам релігійних спільнот потрібно надзвичайно обережно та з розумінням великої відповідальності давати такі поради.

Отже, з метою запобігання домашньому насильству, у тому числі й щодо дітей, необхідно активно залучати релігійні громади, які поширюватимуть ідеологію ненасильницького виховання дітей, мудрого вирішення конфліктних ситуацій у сім'ї, а також терпимого та виваженого ставлення як до дітей та різних проявів їхньої поведінки, так і до інших членів родини. Цю інформацію можна доносити не лише в усній формі на богослужіннях, проповідях тощо, а й поширювати за допомогою листівок, буклетів, електронних носіїв, наприклад, CD-дисків, за допомогою інтернет-ресурсів тощо.

Список використаної літератури

1. Катерина Павліченко: у 2021 році до поліції про домашнє насильство заявили на 56% більше громадян. *Сайт Національної поліції України*. 13.01.2022. URL: <https://mvs.gov.ua/press-center/news/katerina-pavlicenko-u-2021-roci-do-policiyi-pro-domasnje-nasilstvo-zayavili-na-56-bilse-gromadyan> (дата звернення: 12.01.2022).

2. Бабенко А. М. Регіональна злочинність в Україні: закономірності, детермінація та запобігання : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя, 2015. 515 с.

3. Беспаль О. Л. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинам проти життя та здоров'я дітей, що вчиняються в сім'ї : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя, 2019. 294 с.

4. Релігійні діячі та правозахисники готові разом боротися з домашнім насильством (10.12.2020 р.) URL: <https://censor.net/ua/n3236250><https://censor.net/ua/n3236250> (дата звернення: 12.01.2022).

5. Мінсоцполітики і церкви разом протидіятимуть домашньому насильству. 01.06.2021. URL: <https://irs.in.ua/p/9> (дата звернення: 12.01.2022).

6. Федотова Д. «Батьושка сказав». В Одесі релігійний чоловік ледь не заморив голодом власного сина. *Сайт «СЕГОДНЯ.ua»*. 22.07.2021. URL: <https://ukraine.segodnya.ua/ua/ukraine/batyushka-skazal-v-odesse-religioznyy-chelovek-edva-ne-zamoril-golodom-sobstvenno-go-syna-1564876.html> (дата звернення: 12.01.2022).

Бостан С. К.

доктор юридичних наук, професор,
Національний університет «Запорізька політехніка»

ЖЕНЕВСЬКІ КОНВЕНЦІЇ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

У липні цього року ми відзначаємо тридцять річницю одного з найважливіших документів Ради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ) – Гельсінської декларації 1992 р. «Виклик часу перемін». Для нашої країни це має особливе значення, адже закріплені в ній положення тоді не тільки не втратили, але набули ще більшої актуальності. Зокрема, у п. 13 цієї Декларації зазначено, що «за останні десятиліття в регіоні НБСЄ знову розгортаються воєнні дії. Виникають нові збройні конфлікти, і в широких масштабах